

De geschiedenis van Loovelden (7)

De straatnamen op Loovelden

Toen de straatnaamgeving in de nieuwe wijk Loovelden ter sprake kwam in de gemeentelijke commissie straatnaamgeving, kwamen de leden tot de conclusie om via de straatnamen in deze wijk aandacht te besteden aan de beide gilden die Huissen nog steeds rijk is. Op die straatnamen zal in de komende Nieuwsbrieven nader worden ingegaan.

De viering van Beleg en Ontzet in 1836

De herdenking van het Beleg en Ontzet van Huissen in 1502 vormt nu nog steeds het jaarlijks hoogtepunt in het gildejaar. In 1889 gingen de beide gilden van St. Gangulphus en St. Laurentius binnen de stad Huissen samenwerken en werd daarmee het voortbestaan van de beide gilden gewaarborgd. Ook de tradities van de beide gilden werden bij gelegenheid van de fusie samengevoegd. Gelukkig beschikken we over een verslag van de viering van het Beleg en Ontzet uit 1836, dus van vóór de fusie. Het verslag van de hand van de Huissense dominee R.H. Graadt Jonckers biedt ons een aardig inkijkje in hoe de leden van het St. Gangulphusgilde het feest vierden alvorens het tot een fusie kwam. Dit verhaal werd gepubliceerd in de *Geldersche Volksalmanak* van 1836.

Het Schuttersfeest te Huissen

Het stedeke Huissen iets hooger dan Arnhem in de Over-betuwe gelegen, draagt nog menig aardige bijzonderheid binnen zijn thans beperkten omkring, welke een hooge oudheid met eene vroeger niet onbelangrijke geschiedenis kenmerkt. Eerstijds was het eigendom der Kleefse hertogen en graven, en nog in de laatste tijden een gedeelte van het koninkrijk Pruisen. Thans tot Gelderland gevoegd, bewaart het nog, onder anderen, eene bijzonderheid, welke, als eene herinnering van vroegere geschiedenis, jaarlijks aldaar vernieuwd wordt: een Schuttersfeest namelijk, dat niet, gelijk op andere plaatsen slechts in het schijfschieten of soortgelijk volksvermaak bestaat, maar een zinnebeeldige vertooning voorstelt, welke duidelijk, op eene oudere en merkwaardige gebeurtenis wijst.

Op één der dagen namelijk, welke jaarlijks voor de viering van het schuttersfeest afgezonderd worden, trekt de schutterij, in twee deelen gesplitst, op eenen weg, die door het weiland naar den Rijn voert. Hier geraken deze twee partijen met elkander slaags, niet anders, dan of het gemeend ware. Maar ten bewijze, dat de vurigheid der gemoederen meer in schijn dan in der daad hevig is, moet de partij, welke van de stad komt, altijd als overwinnaar terugkeeren, hetgeen te gelijker tijd niet onaardig te kennen geeft, dat de Huissenaren eenmaal over een' drom vijanden getriumfeerd hebben, die even zoo in vroeger jaren de stad van buiten berenden, maar door de uitgetrokken ingezetenen verslagen werden. Ten teeken, hoeveel de overwinning gekost heeft, nemen sommige strijders, door zich met roode verw te bestrijken, een bloedig voorkomen aan, terwijl evenwel nimmer een legerwagen voor gekwetsten noodig bevonden wordt. Niet minder vreemd is eene tweede plegtigheid, welke ook aan dit schuttersfeest verbonden is. Het is namelijk een Vischvangst, welke in eenen ouden strang, voorheen, toen Huissen nog tot Kleefsland behoorde, op Geldersch grondgebied gelegen, door de medeleden der schutterij plaats heeft, en die niet slechts met een schepnet in slooten, maar ook met zegens en grooter vischtuig in ruimer water volbragt wordt; waarschijnlijk om aan te duiden, met welke voorregten de inwoners, wegens hun moedig bestaan, door den toenmaals regerenden hertog begiftigd waren.

Deze schutterij munt bijzonder uit door hare vaandels en derzelve dragers, die met ongemeene vaardigheid, bij elke plegtige gelegenheid, als tot een eerbewijs, met hunnen veldteekenen weten te zwenken, zóó zelfs, dat er niet alleen eene hooge kunst, maar ook een bevallige orde en schoonheid in elke der bewegingen doorstraalt, dat zij tot groot gejuich des volks vertoonen. Verder is er een schild-tros, welke op de borst van den koning rust, en te zamen gesteld is uit een menigte kleine schilden, door ieder der opvolgende koningen, sedert eeuwen, tot bewijs zijner regering over de Huissensche schutterij, aan eenen zilveren keten vasthecht. – En eigenlijk het merkwaardigste, eene zilveren plaat, het eigendom van de R.K. kerk aldaar, waarvan men zegt: “dat zij eenmaal ten geschenke gegeven werd door eenen hertog, bij het kloekmoedig gedrag van Huissens ingezetenen;” en welke plaat eene maagd vertoont met eenen lauwerkrans in hare hand en eene wan aan hare voeten, waarover hark en dorschvlegel kruiselings gelegen zijn.

En wat, geachte lezer ! wat zegt nu de volks-legende aangaande dit een en ander ? Dat eens, in overoude tijden, toen Huissen nog tot Kleefslant gerekend werd, de Gelderschen opgetrokken waren en in hunnen overmoed bedreigd hadden, dat zij de stad en de ingezetenen zoo zij zich niet overgaven, als koorn ziften, harken en dorschen zouden; waarop dezen, hevig vertoornd, zich te zamen geschaard hadden, en de Gelderschen, tot loon van hunne vermetelheid, niet alleen met bebloede koppen naar huis gezonden, maar hen met gelijke maat toegemeten hadde.

Ofschoon nu de geschiedenis van deze bijzonderheid zwijgt, zoo meldt zij ons echter eene daadzaak van hertog Karel van Egmond, dat hij, in het jaar 1502, onder voorwendsel, van Anholt te willen belegeren, Huissen had aangetast, waarop hertog Johan van Kleef, als hij zich zoo spoedig niet in postuur konde stellen, de Huissenaren eenige dagen zich zelven moest laten verdedigen, waarna hij met eenige schepen de Rijn was afgezakt, en toen te gelijk met die van Huissen den hertog zoo hevig had aangetast, dat Karel niet alleen verslagen maar ook gevangen genomen werd, uit welke gevangenneming echter een moor hem zeer spoedig verlost.

Waarschijnlijk is deze geschiedkundige bijzonderheid de oorzaak van het schutters-feest te Huissen. Misschien zijn beide schutterijen, de oude en de nieuwe* juist om dezen tijd aldaar bevestigd, en worde hare feesten sedert met zoo veel gejuich gevierd.

Mogt eenig geleerde nog iets vinden tot opheldering van deze geschiedkundige merkwaardigheid, het zal ons eene aangenamen bijdrage zijn.

* De eene trekt op St. Peter en Paul, de andere op St. Jan uit. en de leemschutten, de knapen, hadden oudtijds hunnen eigenen dag, want ook zij behoorden weleer onder de verdedigers der stad.